

VI. Kasvatuslautakunta.

Kasvatuslautakunnan kertomus vuodelta 1912 ¹⁾ oli seuraavaa sisällystä:

Kasvatuslautakuntaan ovat vuonna 1912 kuuluneet pankinjohtaja Karl W. Saurén, puheenjohtajana, aistiviialliskoulutarkastaja V. Forsius, varapuheenjohtajana, sekä vapaaherra Emil Cedercrutz, neiti Bertha von Nandelstadh ja protokollasihteeri Osk. Zitting, jäseninä, ynnä vaivahoitohallituksen edustajana vapaaherratar A. af Schultén osan vuotta sekä, sittenkun hänet ulkomaanmatkan johdosta oli lautakunnan jäsenyydestä vapautettu, ent. kuvernööri I. Gordie. Herrat Saurén ja Forsius, joiden vuoro oli vuoden lopussa lautakunnasta erota, olivat pyytäneet, ettei heitä täydennysvaalissa otettaisi huomioon, ja valittiin heidän sijaansa jäseniksi kirkkoherra K. W. Hurmerinta ja professori O. Tarjanne.

Lautakunnan jäsenet.

Lautakunnan sihteerinä toimi filosofianmaisteri Henrik Ståhl, talouden- ja kassanhoitajana herra Frans Rosendahl.

Helsingin kasvatuslautakunta asetettiin kaupunginvaltuuston helmikuun 7 päivänä 1899 tekemän päätöksen johdosta, jolloin sille niinikään annettiin lyhykäinen johtosääntö, johon myöhemmin marraskuun 12 päivänä 1901 tehtiin muutoksia, jotta se lautakunnan kokoonpanoon nähden pitäisi yhtä yleisen kansakouluasetuksen kanssa. Kasvatuslautakunnan toiminta vuonna 1912 on pääasiassa jatkunut saman suunnitelman mukaan kuin edellisenäkin vuonna.

Lautakunta kokoontui vuoden varrella 12 kertaa ja käsitteli silloin 238 pöytäkirjaan kirjetettua asiaa. Vähemmän tärkeät asiat on juoksevina ratkaissut puheenjohtaja sihteerin esityksestä, mutta jos ne ovat olleet sen arvoisia, että niiden vaatimat toimenpiteet on katsottu olevan kirjetettava pöytäkirjaan, on ne lähinnä seuraavassa kokouksessa ilmoitettu hyväksyttäväiksi. Vuoden kuluessa lähetettyjen kirjelmäin luku oli 205, vähemmän tärkeitä, konseptikirjaan kirjottamattomia lukuunottamatta.

Lautakunnan toiminta.

¹⁾ Kertomusta seuranneita taulutietoja ei ole tässä julkaistu.

Poikain vastaanottokodin perustaminen.

Siihen nähden että Helsingissä jo kauan oli todettu tarpeelliseksi vastaanottokoti, jossa lautakunnan huostaansa ottamille lapsille ei ainoastaan voitaisi valmistaa ensimmäistä olosijaa, vaan lisäksi jonkin aikaa heitä pitää lähemmin silmällä heidän yksilöllisten ominaisuuksiensa ja mahdollisten henkisten puutteellisuuksiensa ja viallisuuksiensa selville saamiseksi, teki lautakunta helmikuun 7 päivänä 1912 kaupunginvaltuustolle esityksen tuollaisen 12 pojalle aiotun vastaanottokodin perustamisesta, ja myöntyi valtuusto tähän esitykseen seuraavan syyskuun 24 päivänä, jolloin tarpeellisiin perustamiskustannuksiin sekä laitoksen voimassapitoon vuonna 1913 osotettiin kaikkiaan 23,600 markkaa. Huoneisto vastaanottokodille vuokrattiin kaupunkilähetyksen talosta Perämieskadun 13:sta, ja kodin johtajaksi siirrettiin omasta pyynnöstään Bengtsårin kasvatustalautoksen johtaja T. Vaarala.

Vastaanottokodin perustaminen lautakunnan huostaansa ottamia tyttöjä varten on sitä vastoin voitu jättää toistaiseksi, kaupunkilähetyksen kanssa kun on tehty sopimus näiden tyttöjen ottamisesta yhdistyksen lastenkotiin silmällä pidettäväksi edellä mainituissa kohdin, jommoinen silmälläpito kuitenkin, sikäli kuin siihen tarvitaan lääkärin myötävaikutusta, lautakunnan poikakotia varten asetetun lääkärin tulee toimittaa.

Bengtsårin kasvatustalautoksen johtajan palkankorotus.

Sittenkun Bengtsårin kasvatustalautoksen johtajan virka johtaja Vaaralan siirryttyä edellä mainittuun toimeen oli joutunut avonaiseksi, teki lautakunta, kun virkaa avonaiseksi julistettaessa oli varsin vähän luultavaa, että siihen voitaisiin saada täysin päteviä hakijoita vahvistetun vuosirahansäännön mukaan virasta maksettavalla palkalla, kirjelmässä kaupunginvaltuustolle lokakuun 30 päivältä 1912 esityksen tämän toimihenkilön rahapalkan korottamisesta 3,500 markasta 5,000 markkaan vuodessa, ja myöntyi kaupunginvaltuusto tähän esitykseen marraskuun 12 päivänä samaa vuotta.

Kasvatustalautoksen hoidon valvonta.

Kirjelmässä tammikuun 19 päivältä 1912 oli kasvatustalautakunta terveydenhoitotalautakunnalta anonut, että viimeksi mainittu, siihen nähden että oli tietämätöntä, milloin laadittu uuden terveydenhoitojärjestyksen ehdotus siinä olevine määräyksineen kasvatustalautoksen silmälläpidosta voi saada lopullisen vahvistuksen, tästä ehdotuksesta murtaisi erilleen kasvatustalautoksen silmälläpitoa koskevat määräykset ja heti lähettäisi nämä vahvistettaviksi sillä tavoin kuin nykyään voimassa olevaan kasvatustalautoksen sääntöön nähden ennen oli tehty. Kasvatustalautakunnan kirjelmän oheen oli niinkään pantu ehdotus eräiksi muutoksiksi terveydenhoitotalautakunnan laatimaan sääntöehdotukseen, jotka muutokset kasvatustalautakunnan kokemuksen mukaan näyttivät olojen vaatimilta. Esityksen johdosta asetettiin komitea, jossa kasvatustalautakuntakin tuli edustetuksi, ja komitean

laatima mietintö, jossa asiaa on käsitelty koko laajuudessaan, on lähetetty kaupunginvaltuustolle, joka taas on antanut sen uuden komitean käsiteltäväksi.

Kirjelmässä huhtikuun 9 päivältä 1912 oli kasvatustalautakunta esittänyt, että vaivahoitohallitus tavallisia kuukausiavustuksia myöntäessään nimenomaan, samoin kuin vaivahoidon elättämiin alaikäisiin nähden oli määrätty, panisi ehdoksi, että näiden avunsaajain lasten tulee, jos ovat täyttäneet 4 tai 7 vuotta, säännöllisesti käydä kansanlastentarhaa tai kansakoulua, sekä niinkään valvoisi, että tätä noudatettiin. Kirjelmässä saman kuukauden 15 päivältä vaivahoitohallitus ilmoitti havainneensa esityksen erittäin huomiota ansaitsevaksi sekä antaneensa toimitusjohtajansa ja väliaikaisen ylitarkastajan tehtäväksi laatia ehdotuksen tuollaisen valvonnan järjestämiseksi.

Kuukausiapurahaa saavain vanhempain alaikäisten lasten koulunkäynnin valvonta.

Kasvatustalautakunnan kokouksessa kesäkuun 27 päivänä 1912 pidettäväksi päätetty kasvatustalautosten toimihenkilöjen yleinen opettajakokous pidettiin Helsingissä lokakuun 28 ja 29 päivänä, jossa tilaisuudessa keskusteluja johti maamme suojeluskasvatuksen v. t. tarkastaja. Kokouksen yhteydessä toimeenpantiin 28 päivän illalla yleinen keskustelukokous, johon oli kutsuttu niiden kaupungin hallitusten ja lautakuntain sekä armeliaisuusyhdistysten ja muiden liittymäin edustajia, joiden toiminta kosketti kasvatustalautakunnan työalaan. Kokouksen asiakirjain painatukseen on kaupunginvaltuusto lautakunnan pyynnöstä myöntänyt tarpeellisen määrärahan.

Opettaja-kokous.

Keskusteltaessa edellä mainitun opettajakokouksen ohjelmassa olevaa kysymystä kaupungin kasvatustalautosten oppilaiden ruumiillisesta hoidosta lausuivat kaikkien talautosten johtajat ja johtajattaret toivottavaksi, että lääkäri saisi tarkoin tutkia kaikki nämä oppilaat, ja esitettiin tällöin semmoisia tosiasioita, että kasvatustalautakuntakin havaitsi suotavaksi, että näiden talautosten oppilaat mahdollisimman pian saatettaisiin tuollaisen tarkastuksen alaisiksi. Kirjelmässä kaupunginvaltuustolle joulukuun 14 päivältä 1912 kasvatustalautakunta sentähden teki esityksen tarpeellisen määrärahan myöntämisestä lääkärintutkimuksen kustantamiseen, ja saman kuukauden 30 päivänä kaupunginvaltuusto myöntyi esitykseen.

Kasvatustalautosten oppilaiden lääkärintarkastus.

Kuluneenakin vuonna on kasvatustalautakunta 5 tapauksessa ainoastaan holhouslautakunnan ja raastuvanoikeuden myötävaikutuksella voinut saada hoitoonsa lapsia, joiden vanhemmat olivat sellaista toimenpidettä vastustaneet. Sihteerin huolena oleva holhoojantoini on siten lisääntynyt 70 tapaukseksi, käsittäen yhteensä 117 lasta, joista kuitenkin osa jo on lakannut nauttimasta lautakunnan huolenpitoa. Yhdessä tuollaisessa kasvatustalautakunnan aloitteesta vireille pannussa holhousasiassa ei raastuvanoikeus ole

Holhousasioita.

katsonut olevan syytä ottaa vanhemmilta pois lastensa kasvatusoikeutta, ja eräässä toisessa tapauksessa määrättiin lautakunnan sihteeri holhoojaksi tarvitsematta lapsia ottaa lautakunnan hoitoon.

Tilastotietoja kasvatustalautakunnan hoidettavina vuonna 1912 olleista lapsista.

Kasvatustalautakunnan hoidon ja silmälläpidon alaisina oli 1912 vuoden alussa 233 lasta eli 158 poikaa ja 75 tyttöä. Vuoden varrella otettiin hoidettaviksi 39 poikaa ja 11 tyttöä, jota vastoin saman ajan kuluessa 21 poikaa ja 1 tyttö lakkasi nauttimasta lautakunnan huolenpitoa. Vuonna 1912 on siten kaikkiaan 283 lasta ollut lautakunnan huollettavina, ja näistä oli vuoden päättyessä jällellä 176 poikaa ja 85 tyttöä eli yhteensä 261 lasta.

Edellä mainituista 283 lapsesta oli 114:lla ruotsi ja 168:lla suomi sekä yhdellä muu kieli äidinkielenään.

Vuoden varrella hoidettaviksi otetuista 50 lapsesta oli yksi 7 vuotta nuorempi, 2 oli täyttänyt 7 vuotta, 1 täyttänyt 8 vuotta, 3 täyttänyt 9 vuotta, 16 täyttänyt 10 vuotta, 10 täyttänyt 11 vuotta, 6 täyttänyt 12 vuotta, 7 täyttänyt 13 vuotta ja 2 täyttänyt 14 vuotta, kun taas 2 oli 14 vuotta vanhempaa.

Kaikista koko vuoden tai jonkin sen osan lautakunnan huollettavina olleista 283 lapsesta oli yksi 7 vuotta nuorempi, 4 oli täyttänyt 7 vuotta, 5 täyttänyt 8 vuotta, 19 täyttänyt 9 vuotta, 22 täyttänyt 10 vuotta, 32 täyttänyt 11 vuotta, 41 täyttänyt 12 vuotta, 37 täyttänyt 13 vuotta, 39 täyttänyt 14 vuotta, 44 täyttänyt 15 vuotta, 25 täyttänyt 16 vuotta, 9 täyttänyt 17 vuotta ja 5 täyttänyt 18 vuotta.

Edellä mainituista 283 hoidokista oli 3 entisten kauppiaiden y. m. s., 21 pienempäin ammatinharjoittajain, vahtimestarien y. m. s., 42 tehdastyöläisten sekä 217 sellaisten työntekijäin lapsia, joiden ammattitaitoa ei ollut ilmoitettu.

Hoidettaviksi otetuista kouluikäisistä lapsista oli 144 keskeyttänyt koulunkäyntinsä ennen aikojaan tahi ei ollut ensinkään käynyt koulua; 60 lapsessa oli ilmeisesti huomattavana sukuhuononemista; avioliitossa oli syntynyt 201 ja avioliiton ulkopuolella 82 lasta. Hoidettaviksi otettaessa oli 86 lapsella molemmat vanhempansa elossa, 82 oli varhain kadottanut isänsä ja 60 äitinsä. Isintimä oli 18 lapsella ja emintimä 12 lapsella, tässä ottamatta huomioon niitä lukuisia tapauksia, jolloin isä tai äiti julkisesti elivät salayhteydessä. Jompikumpi vanhemmista tai molemmat olivat rikoksesta rangaistuja 23 tapauksessa, suuressa määrin juoppouteen vajonneita 92 tapauksessa, ja mainittava köyhyys vallitsi lasten kodeissa 173 tapauksessa.

Kaupungin kasvatustalautokset ja koulu-siirtolat.

Vuonna 1912 on kaupunki pitänyt voimassa seuraavia kasvatustalautoksia ja koulu-siirtoloja, joiden ohjesääntö on lisäyksenä kaupungin kansakouluohjesääntöön asianmukaisesti vahvistettu marraskuun 12 päivänä 1901.

Bromarvin Bengtsårin kasvatustalautos perustettiin vuonna 1909

ja on aiottu sekä ruotsia että suomea puhuvia poikia varten, jotka on jaettu koulu- ja työosastolle. Laitoksen palveluksessa on, paitsi johtajaa, kaksi opettajaa, emäntä, emännän apulainen, leipuri, puutarhuri, pehtori, karjakko, puuseppä, seppä, räätäli, suutari ja lämmittäjä, joka viimeksi mainittu kesäisin toimii kalastajana.

Lohjan Outamon kasvatustalokunta avattiin vuonna 1903 Vanajan pitäjässä ja muutettiin Lohjalle vuonna 1911. Se on aiottu suomea puhuvia tyttöjä varten ja siinä palvelee, paitsi johtajatar, apulaisopettajatar ja emäntä.

Finbyn Aisbölen kasvatustalokunta perustettiin vuonna 1906, muutettiin Kemiöstä Finbyhyn vuonna 1911 ja on, samoin kuin molemmat ensinmainitutkin, oppilasasumalaitoksella varustettu. Se on aiottu ruotsia puhuvia tyttöjä varten ja sen henkilökuntaan kuuluu johtajatar, apulaisopettajatar ja emäntä.

Sipoon Paipisten koulusiirtola perustettiin vuonna 1900 ja on aiottu ruotsia puhuvia poikia varten. Paitsi johtajaa on sen palveluksessa räätälin- ja suutarinammattin tuntiopettajiä.

Nummen Tavolan koulusiirtola avattiin vuonna 1900 ja on aiottu suomea puhuvia poikia varten. Opettajahenkilökunta on samanlainen kuin edellisessä laitoksessa.

Lohjan Karstun koulusiirtola perustettiin vuonna 1902 suomea puhuvia poikia varten. Opettajahenkilökunta on samanlainen kuin Sipoon siirtolassa.

Porvoon pitäjän Laversin koulusiirtola perustettiin vuonna 1904 ja on aiottu ruotsia puhuvia poikia varten. Opettajahenkilökunta on samanlainen kuin Sipoon siirtolassa.

Vihdin Vanjoen koulusiirtola perustettiin vuonna 1905 Sammattiin ja muutettiin Vihtiin vuonna 1909. Se on aiottu etusijassa suomea puhuvia, alemman kansakoulun ikä- ja kehitysasteella olevia poikia varten, mutta siinä on myös ylemmän kansakoulun I luokkaa vastaava osasto. Siirtolan palveluksessa on johtaja ja apulaisopettajatar.

Porvoon pitäjän Vekkosken koulusiirtola avattiin vuonna 1906 ja on aiottu ruotsia puhuvia, alemman kansakoulun ikä- ja kehitysasteella olevia poikia varten. Sitä hoitaa johtaja.

Finbyn Aisbölen laitoksen johtajatar on syyskuulla nauttinut virkavapautta kivulloisuuden tähden, ja hänen tehtäviään on sinä aikana hoitanut v. t. apulaisopettajatar H. M. Wallsténs.

Kaikki edellä luetellut kasvatustalokset ja koulusiirtolat ovat koulunpitoon nähden pääasiassa kaupungin kansakoulujen veroiset, ja on niissä mikäli mahdollista opetusta annettu niinkään kansakouluille vahvistettujen lukukaavain mukaisesti.

Yksityisiin koteihin elättele annettujen hoidokkiensa opetuksesta on lautakunta niinkään koettanut parhaansa mukaan pitää huolta hankkimalla heille tilaisuuden käydä kansakoulua asianomaisissa maalaiskunnissa.

Samoin kuin aikaisemmin on myöskin vuonna 1912 eräille kasvatuslaitoksista päässeille oppilaille hankittu tilaisuus käydä sopivia jatko- ja ammattikouluja, ja on lautakunta tarkoitusta varten osotetuista varoista suorittanut tästä johtuvat kustannukset, mikäli niitä on ollut.

Rippikouluikäisille hoidokeille on kustannettu yksityistä rippikouluopetusta, elleivät he ole voineet käydä yleistä rippikoulua niissä seurakunnissa, joissa asianomaiset kasvatuslaitokset sijaitsevat.

Useimpiin lautakunnan hoidokkeihin nähden on kuluneenakin vuonna voitu todeta, että heidän käytöksensä ei ole antanut aihetta painaviin muistutuksiin. Eräät Bengtsårin kasvatuslaitoksen oppilaat ovat kuitenkin saattaneet itsensä syypäiksi törkeänlaisiin kurinpidollisiin hairahduksiin, ja karkausyrityksiä on sattunut.

Hoidettaviksi otettujen lasten terveydentila on ylipäättään ollut hyvä; sairaalahoidon tarpeessa olevat on tuotu Helsinkiin, elleivät ole voineet saada tarpeellista hoitoa lähimmässä kunnan sairaalassa.

Kun kasvatuslaitoksista eronneista oppilaista ei saavu lautakunnalle ilmoituksia näiden lakattua nauttimasta lautakunnan huolenpitoa, on mahdotonta heistä antaa luotettavia tietoja. Mikäli kasvatuslautakunnan tietoon on tullut, ovat kuitenkin useimmat pojat, senkin jälkeen kun ovat lakanneet olemasta lautakunnan silmälläpidon alaisina, yleensä käyttäytyneet hyvin ja elättäneet itsensä kunnollisella työllä, jota vastoin muista ja erittäinkin laitoksista päässeistä tytöistä varsin moni on lisännyt pääkaupungin kaduilla liikkuvia joutilaiden joukkoja. Jotkut on niinkään tuomittu rikoksista, ja eräitä tyttöjä on käsitelty irtolaisuuden johdosta.

Bengtsårin
maatila.

Päätöksellä helmikuun 25 päivästä 1908 on kaupunginvaltuusto antanut Bengtsårin maatilan taloudellisen hallinnon kasvatuslautakunnan hoidettavaksi tilalle sijoitetun kasvatuslaitoksen johtajan välityksellä, kuitenkin niin että kysymykset laitoksessa tarpeellisiksi havaituista rakennustöistä valmistelee rahatoimikamari yksissä neuvoin kasvatuslautakunnan ja rakennuskonttorin kanssa.

Vuonna 1912 on kolmena kesänä rakenteilla ollut uusi talousrakennus valmistunut ja saatu käytettäväksi tarkoitukseensa. Uusi sikala, jota varten oli pantu määräraha 1912 vuoden menosääntöön, ei sitä vastoin vielä ole valmistunut.

Kaupunginvaltuuston joulukuun 30 päivänä 1911 budjetinkäsittelyn yhteydessä tekemän päätöksen johdosta on kasvatustalokunta 1912 vuoden alusta lähtien käsitellyt kysymykset kunnan kustantaman opetuksen hankkimisesta varattomille, tylsämielisille, kuuromykille, sokeille sekä raajarikkaisille ja kaatuvatautisille lapsille heille sopivissa kouluissa.

Varattomien, tylsämielisten, aistiviallisten ja raajarikkaiten lasten opetus.